www.turkishstudies.net/turkishstudies

Turkish Studies

eISSN: 1308-2140

INTERNATIONAL BALKAN UNIVERSITY
Sponsored by IBU

Research Article / Araştırma Makalesi

Somut Olmayan Kültürel Miras Bağlamında Çalgı Yapım Yarışmaları[*]

Instrument Making Competitions within the Context of Intangible Cultural Heritage

Murat Küçükebe[**]

Abstract: In Turkey, there are five different departments providing education at the undergraduate level in order to preserve the knowledge about the tradition and mastery of instrument making, to research it scientifically, to deal with it using current methods and to transfer it to the future generations by reconstructing it. In addition, in Vocational and Technical Anatolian High Schools and Fine Arts High Schools, courses related to the field and workshop practices are carried out. Next to formal education, young people who are involved in private instrument making workshops benefit from the opportunities of non-formal education. The tradition in question was added to the Intangible Cultural Heritage Turkey National Inventory List with the title of Traditional Instrument Making and Performance, it is the fourth group with the highest number of 35 different groups in the list and it contains 17 different elements and is important among the overall total number of 297 elements. It is known that important results that will contribute to cultural life have been obtained thanks to the studies carried out by the Ministry of Culture and Tourism and the identification and registration of intangible cultural heritage carriers and that national protection action plans have been put forward for the protection of these elements. However, within the said plan, it seen that the idea of organizing competitions, which is a very common practice abroad for musical instruments, has not yet taken place. It can be said that the phenomenon of competition has an important place in Turkish culture due to many valuable examples such as horse, arrow throwing, javelin, spear, boat races or minstrel battels of words. From this point of view, in this article, the possible contribution of the musical instrument making competitions as a platform to open the way for new ideas through skilful production and restoration of the works together with the preservation and transfer of the intangible cultural heritage of instrument making tradition is discussed. In addition, the current competition examples abroad were examined and the position of the countries where these competitions are held in terms of the number of elements related to the field of musical instrument making in the national inventory lists of intangible cultural heritage was questioned in comparison with Turkey. With scope of this inquiry, when the number of items registered in the ICH national inventory list is compared among the countries where the competition event is held, it is concluded that Turkey, which has a rich cultural background and diversity, is in a different position from these countries despite the high number of items in the national inventory list emerges. Competition organizations, primarily related to the *bağlama*, *sipsi*, *kaval*, *drum*, *kabak kemane*, *tulum*, *kemençe*, *rebap*, *cura*, *garmon*, *nağara- zurna* and *abdal* tradition instrument making/performing or *delbek* tradition, the instruments which are included in the national inventory list, instead of being entirely based on the theme of competition, it would be beneficial to plant it in Turkey in a way that all participants would

[*] **Teşekkür:** Uluslararası Keman Eşiği Yarışması 'The International Violin Bridge Competition' kurucu ve organizatörü, Sayın Gerard KilBride'a, sorularımı yanıtlama konusunda gösterdikleri özel çaba ile çalışmama sundukları önemli katkı için teşekkür ederim. Makale, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırma ve Yayın Etik Kurulu tarafından, 29.11.2022 tarihinde alınan, 5 sayılı karar doğrultusunda, etik açıdan uygun bulunmuştur.

[**] Dr. Öğr. Üyesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Devlet Konservatuvarı, Müzik Bölümü.
Asst. Prof. State Conservatory, Dokuz Eylül University, Music Department.
ORCİD 0000-0002-5741-6571
murat.kucukebe@deu.edu.tr

Cite as/ Atıf: Küçükebe, M. (2023). Somut olmayan kültürel miras bağlamında çalgı yapım yarışmaları. *Turkish Studies, 18*(1), 181-202. https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.66768
Received/Geliş: 02 December/Aralık 2022
Accepted/Kabul: 20 March/Mart 2023
Published/Yayın: 25 March/Mart 2023
Checked by plagiarism software
© Yazar(lar)/Author(s) | CC BY- NC 4.0

consider themselves profitable, encourage the creative aspect and out the importance of the scientific method, in terms of achieving important gains that also overlap with the main objectives of the ICH Convention.

Structured Abstract: In Turkey, there are five different departments providing education at the undergraduate level in order to preserve the knowledge about the tradition and mastery of instrument making, to research it scientifically, to deal with it using current methods and to transfer it to future generations by reconstructing it. In addition, in Vocational and Technical Anatolian High Schools and Fine Arts High Schools, courses related to the field and workshop practices are carried out. Next to formal education, young people who are involved in private instrument making workshops benefit from the opportunities of non-formal education. The tradition in question was added to the Intangible Cultural Heritage Turkey National Inventory List with the title of Traditional Instrument Making and Performance, it is the fourth group with the highest number of 35 different groups in the list and it contains 17 different elements and is important among the overall total number of 297 elements. It is known that important results that will contribute to cultural life have been obtained thanks to the studies carried out by the Ministry of Culture and Tourism, the identification and registration of intangible cultural heritage carriers and that national protection action plans have been put forward for the protection of these elements. However, within the said plan, it seen that the idea of organizing competitions, which is a very common practice abroad for musical instruments, has not yet taken place. It can be said that the phenomenon of competition has an important place in Turkish culture due to many valuable examples such as horse, arrow throwing, javelin, spear, boat races or minstrel battels of words. From this point of view, in this article, the possible contribution of the musical instrument making competitions as a platform to open the way for new ideas through skilful production and restoration of the works together with the preservation and transfer of the intangible cultural heritage of instrument making tradition is discussed. In addition, the current competition examples abroad were examined and the position of the countries where these competitions are held in terms of the number of elements related to the field of musical instrument making in the national inventory lists of intangible cultural heritage was questioned in comparison with Turkey.

The information obtained through the online sources shows that a total of 17 competitions are held abroad regularly, directly or indirectly related to the field of instrument making. Information regarding the name of the competition, the name of the country where it is organized, the organizer & supporting person or institution, the first organization date, the frequency of the organization, the categories, the selection of the jury and the criteria for the evaluation of the participant works, the participant profile, the number of participants and the number of works presented to the event and awards are analysed under the main headings. As a result, it was seen that these competitions were planned open to the participation of all nations and almost all examples were named after the town or region where they were held in order to the geographical area or to reinforce the knowledge of the tradition existing in the geographical area in question. The competitions are mostly held in European countries and the categories are focused on the violin, viola, cello and double bass, which are among classical music orchestra instruments. In addition to this, there are also activities planned encouraging the production of instruments that centre the design value or that will create professional performance opportunities for physically disadvantaged groups. The events are largely organized by governments, local governments, conservatories, music associations, instrument making associations or music museums, ranging from instrument manufacturers and raw material suppliers, to instrument making workshops or instrument insurance companies, but mainly from the industry. For all types of organizations, without exception, the jury is selected among well-known people who produce advanced works for the professional context, standing out with their ability to present the tradition and have achievements. The evaluation of the jury, which is valid for almost all events, includes many sub-criteria that can be positioned under the skill of workmanship together with the acoustic qualities. In addition, it is seen that there are activities that show a relatively different approach, with a content that will also refer to the idea of training and development along with the competition, taking into account the public voting, the opinions of people who do not have expertise in the field, or the scoring of other competitors. The awards presented to the finalists, along with gold, silver and bronze medals, certificates of honour or cash prizes, are in a form that allows the winners to increase their professional recognition and gain prestige, such as inclusion of their works in the private collections of well-known museums. When an analysis is made regarding the countries where the competition event is held and the number of items registered in the IHC national inventory list, it is seen that Turkey, which has a rich cultural background and diversity, is in a different position from these countries despite the high numbers of items in the national inventory list. Competition organizations, primarily related to the *bağlama*, *sipsi*, *kaval*, *drum*, *kabak kemane*, *tulum*, *kemençe*, *rebap*, *cura*, *garmon*, *nağara-zurna* and *abdal* tradition instrument making/performing and *delbek*

tradition, which are included in the national inventory list, instead of being entirely based on the theme of competition, it would be beneficial to plan it in Turkey in a way that all participants would consider themselves profitable, encouraging the creative aspect and point out the importance of the scientific method, in terms of achieving important gains that coincide with the main objectives of the ICH Convention.

Keywords: Musical Instrument making, tradition, Turkish Folk Culture, ıntangible cultural heritage, competition

Öz: Türkiye'de çalgı yapım geleneği ve ustalığına ilişkin bilginin korunması, bilimsel yönden araştırılması, güncel yöntemlerle ele alınıp yeniden kurgulanarak gelecek kuşaklara aktarılması için lisans düzeyinde eğitim veren, beş farklı bölüm bulunmaktadır. Bununla birlikte Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri ile Güzel Sanatlar Liselerinde, alanla ilgili derslerin takibi ve atölye uygulamaları yapılmaktadır. Örgün eğitimin yanı sıra özel çalgı yapım atölyeleriyle ilişkilenen gençler ise yaygın eğitim koşullarının imkânlarından faydalanmaktadır. Söz konusu geleneğin Geleneksel Çalgı Yapımcılığı ve İcracılığı başlığı ile Somut Olmayan Kültürel Miras Türkiye Ulusal Envanteri Listesi'ne eklendiği, listede yer alan 35 farklı grup sayısı içerisinde en fazla unsur barındıran 4. grup olduğu ve 17 farklı unsur içererek 297 adet genel toplam unsur sayısı içerisinde önemli bir yer teşkil ettiği görülmektedir. Bununla birlikte Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yürütülmüş bulunan çalışmalar ile somut olmayan kültürel miras taşıyıcılarının tespiti ve kayıt altına alınması sayesinde kültür hayatına katkı sağlayacak önemli sonuçların elde edildiği, söz konusu unsurların korunması için ulusal koruma eylem planlarının ortaya konduğu bilinmektedir. Ne var ki söz konusu plan dahilinde, çalgılar için yurtdışında oldukça yaygınlık kazanmış bir uygulama olduğu gözlemlenen, yapım yarışmaları fikrinin henüz yer almadığı görülmektedir. At, ok atma, cirit, mızrak, kayık yarışları ya da âşık atışmaları gibi sayıları epey çoğaltılabilecek nice değerli örnek nedeniyle Türk kültüründe yarışma olgusunun önemli bir yer teşkil etmekte olduğu söylenebilir. Bu noktadan hareketle bu makalede, çalgı yapım geleneğine ait somut olmayan kültürel miras niteliğindeki bilginin korunması ve aktarımı ile birlikte eserlerin ustaca üretimi, restorasyonu ile yeni fikirlerin önünü açmaya yönelik bir platform olarak yapım yarışmalarının alana sağlayacağı muhtemel katkı tartışılmıştır. Bununla birlikte yurtdışındaki güncel yarışma örnekleri incelenmiş ve bu yarışmaların düzenlendiği ülkelerin, somut olmayan kültürel miras ulusal envanter listelerinde bulunan çalgı yapım alanı ile ilgili unsur sayıları açısından konumu, Türkiye ile karşılaştırmalı biçimde sorgulanmıştır. Bu sorgulama kapsamında, yarışma etkinliği düzenlenen ülkeler arasında, SOKÜM ulusal envanter listesinde kayıtlı bulunan unsur sayısı üzerinden bir karşılaştırma yapıldığında, zengin bir kültürel birikim ve çeşitliliğe sahip olan Türkiye'nin, ulusal envanter listesinde bulunan unsur sayısının yüksekliğine rağmen, bu ülkelerden ayrı bir konumda olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Başta ulusal envanter listesinde yer alan bağlama, çam düdüğü/sipsi, kaval, davul, kabak kemane, tulum, kemençe, rebap, cura, garmon, nağara ve zurna ile abdallık geleneği çalgı yapım ve icracılığı ya da delbekçilik geleneği ile ilgili olmak üzere yarışma organizasyonlarının, bütünüyle rekabet teması üzerine kurgulanmış olmak yerine, tüm katılımcıların kendini kazançlı sayacağı, yaratıcı yönü teşvik edecek ve bilimsel yöntemin önemine işaret edecek biçimde Türkiye'de de planlanması, SOKÜM sözleşmesinin temel amaçları ile de örtüşen önemli kazanımların elde edilmesi açısından yararlı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çalgıbilim, gelenek, Türk Halk Kültürü, somut olmayan kültürel miras, yarışma

Giriş

Araştırmalar insan yaşamında mutluluk için başarı ve takdir duyguları ile bireyin kendini gerçekleştirme ve mükemmelleştirme isteğinin tatmin edilmesi gerektiği yönünde bilgiler sunmaktadır (Rogers, 1961, Gürses, 2010, s. 39, Maslow, 1969, s. 270, Tietjen&Myers, 1998, ss. 226-231). Konuya profesyonel yaşamla ilgili bir çerçeve içerisinden bakıldığında, söz konusu durum, iş doyumuna ulaşma noktasında önem kazanmaktadır. Genel bir bakışla iş doyumu; kişilerin işlerinden duydukları hazzı tanımlayacak ya da kişilerin işleri ile ilgili konularda sahip oldukları duygusal tepkilerinin toplamını ifade edecek biçimde kullanılmaktadır (Eğinli, 2009, s. 36). Benzer biçimde Locke (1976, s. 1300), iş doyumunu, mesleki yönden olumlu duygusal durumun elde edilmiş olması, şeklinde açıklamaktadır. Bundan farklı olarak Ertürk ve Keçecioğlu iş doyumunu, çalışanların işlerinden duydukları memnuniyet ya da memnuniyetsizliği ifade eden iki uçlu bir

kavram olarak ele almaktadır (2012, s. 40). Kişilerin iş başarıları nedeniyle ödüllendirilmelerinin ve sistemin adil bir şekilde işletilmesinin, emeğin karşılık bulacağı inancıyla birlikte iş doyumunun artmasını da sağladığı, kişilerin bu tip işleri yapmayı arzuladığı, iş yaşamında güdülenme teorilerini ele alarak sorgulayan ve araştırma sonuçlarını ayrıntılı şekilde paylaşan kaynaklarca aktarılmış durumdadır (Groot ve Van Den Brink, 1999, s. 344, Steers vd., 2004, s. 382, Onaran, 1981, s. 76, Semerci, 2005, s. 35, McClelland & Koestner, 1992, s. 143-152).

Yukarıdaki anlatım bir önerme olarak yeniden düzenlenecek olursa, ifade şu şekilde olacaktır; başarı elde etmek ve bu başarı nedeniyle ödüllendirilmek kişiyi mutlu kılar. Bununla birlikte kendini gerçekleştirme ve mükemmelleştirme isteğinin tatmini ile sistemin adil bir şekilde işletilmesi, kişinin işi ile ilgili doyumunun artmasını sağlar. Birey ve temel psikolojik ihtiyaçları bağlamında, yarışma fikri için girişilen bu kısa sorgulama, kişinin kendini gerçekleştirme ve mükemmelleştirme isteği ile güdülenme ortamı arasında önemli bir bağlantı bulunduğunun anlaşılmasını sağlar.

Bu çerçeve ile ilişkili yönleri bulunan ve insanlık tarihi içinde oldukça eski bir duyguyla ilişkili kökleri bulunan yarışma olgusunun, daha çok oyun gelenekleri içerisinde karşımıza çıktığı ve erken dönemlerden itibaren var olduğu bilinmektedir. Olgunun ortaya çıkmasına etki eden temel ortam ve duygunun, insanın tabiatla ve türdeşiyle mücadele etme yolunda, beden ve zihin gücünü dinç tutarak güç kazanma, savaşlara karşı hazırlıklı olma ve galip gelme zorunluluğunun yattığını söylemek mümkün görünmektedir. Türk halk hikâyesi ve destan geleneği içerisinde rekabet teması üzerine kurulu bir anlatım olarak kahraman tipolojisi de (Düzgün, 2012, s. 9-46) bu fikri destekler niteliktedir. Kahramanın fiziki gücünün yaradılıştan itibaren olağanüstü olması ve bu durumun zaman zaman yırtıcı hayvanlarla mukayese edilerek tasvir edilmesi ile avcılığın önemli bir meziyet olduğuna işaret eden anlatımların, yarışma olgusunun ortaya çıkmasına etki eden temel ortam ve duygunun Türk halk kültürü kahraman tipolojisi üzerinde karşılık bulduğu bir yer olduğu düşünülebilir. Bununla birlikte konu ile ilgili örnekler, bilmece, koşuklu bilmece, lebdeğmez ya da nazire ve nakize gibi, yarışma esasında üretilen söz sanatları ve nazım türlerine ilişkin örneklerle genişletilebilir (Güneş, 2010, ss. 186-193)

Yunan-Roma dünyasında kentlerin eğitim sisteminde yer alan yarışmalar (agones) (Çokbankir, 2010, s. 4) bu olgunun erken dönemde (resmi olarak ilk defa M.Ö 776) ortaya çıktığını kanıtlayan göstergelerdir. Milletlerarası nitelikteki bu yarışmaların temel özelliği, tanrıya adanmış olmaları nedeniyle kutsal anlamlar taşıyor olmaları ve kazananın sembolik olarak bir taç ile ödüllendirilmesiydi. Onur nişanesi olarak görülen bu taç, tanrı ya da tanrıçayı simgeleyen kutsal ağacın yaprakları ile süslenmekteydi (Şengül, 2013, s. 152). Farrington, milletlerarası oyun tipleri dışında, daha çok yerelde var olan ve galiplerine sunduğu para ödülü nedeniyle para ödüllü oyunlar olarak adlandırılan, kutsal oyunlara göre daha küçük çapta, başka bir yarışma kategorisinin daha olduğunu aktarmaktadır (akt. Şengül, 2013). Kimisi yerel kültle, kimisi ise yerel kahramanlarla bağlantılı olan bu yarışmalar, özellikle Anadolu'nun güney kesimlerinde görülmüş ve *themis* olarak adlandırılmışlardır. Pleket, söz konusu oyunların sınıflandırılmasına ilişkin detaylı bilgiler sunmaktadır (2022, s. 145-174)

Türk kültür tarihi içerisinde ortaya çıktığı görülen belli başlı oyun ve sporları, yarış ve yarışma kavramları içerisinde, özelliklerine göre tasnif ederek değerlendiren Şakar, hayvanlarla ilgili yarışlar içerisinde at yarışları ve kurbağa yarışları, bunun yanı sıra ok atma yarışları, güreş karşılaşmaları, çöğen/çevgan oyunları, gökbörü oyunu, cirit, mızrak, tomak ve labut atma yarışları, yaya koşuları, kayık yarışları (Osmanlı dönemi), aşık atışmaları ve lebdeğmez yarışmaları ile şiir ve hikaye yarışmaları, meyvelerle ilgili yarışlar ve güzellik yarışmaları hakkında detaylı bilgiler sunan bir liste ortaya koymaktadır. Şakar, söz konusu listenin bu yarışlar dışındaki kayak, yüzme, yumruk döğüşü, yağlı direğe tırmanma yarışları ve tüfek atıcılığı ya da şenliklerde soytarıların yaptığı

gösterilerle ilgili yarışlar ve avcılıkla ilgili yarışlar gibi çeşitli sportif faaliyet ve eğlence unsurlarının tümünün eklenmesi ile daha da uzatılabileceğini aktarmaktadır (Şakar, 2010, s. 164-185).

Yöntem

Araştırmanın ele aldığı soruyu cevaplama yolunda çalgı yapım yarışması düzenleyen kişi/kurumlara ait internet siteleri, çevrimiçi ortam üzerinden 5.09.2022 ile 7.10.2022 tarihleri arasında sağlanan erişimle tespit edilmiş ve incelenmiş, internet siteleri aracılığıyla elde edilemeyen bilgiler için ilgili kişi ya da kurumlarla e-posta yoluyla iletişime geçilmiştir. Konuyla ilişkili toplam 17 yarışma etkinliğinin düzenli şekilde yürütülmekte olduğu gözlemlenmiştir. Söz konusu etkinlikler, yarışma adı, düzenlendiği ülkenin adı, düzenleyen & destekleyen kişi ya da kuruluş, ilk düzenlenme tarihi, düzenlenme sıklığı, kategoriler, jüri seçimi ve katılımcı eserlerinin değerlendirilmesine ilişkin ölçütler, katılımcı profili katılımcı sayısı ve etkinliğe sunulan eser sayısı ile ödül, temel başlıkları altında olmak üzere detaylı şekilde incelenmiş ve elde edilen veriler tablolar aracılığıyla sunulmuştur. Geçmişte kısa sürelerle düzenlenmiş ancak devamı getirilmemiş organizasyonlar kapsam dışı bırakılmış, yarışmaların düzenlendiği ülkeler, somut olmayan kültürel miras ulusal envanter listelerinde bulunan çalgı yapım alanı ile ilgili unsur sayıları açısından sorgulanmıştır. Makale, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırma ve Yayın Etik Kurulu tarafından, 29.11.2022 tarihinde alınan, 5 sayılı karar doğrultusunda, etik açıdan uygun bulunmuştur.

Somut Olmayan Kültürel Miras Niteliği ile Çalgı Yapım Geleneği

Çalgı yapım geleneği çerçevesinde ustalık kavramı, hiyerarşik bakımdan üst noktaya işaret etmektedir ve bu işaretleme, kişinin içinde bulunduğu gelenekle ilişkili beceri sayesinde, karşılaşacağı mesleki sorun ya da sorunlara çözüm bulma ve onları aşma yeterliliğine sahip olduğunu gösterir niteliktedir. Yeterlilikle ilgili tanım, kişinin içinde olduğu gelenek çevresinin norm ve otantiklik atıflarına göre şekillenip değişebilir. Usta üretimi olan çoğu iş, söz konusu otantiklik atıfları ölçeğinde kendisini üstün kılacak bir üretim düzeyi içermekle birlikte, işin üretiminde kullanılan yöntem ya da benimsenen özel fikirler nedeniyle, üretimde bulunan kişiyi öznel kılacak biçemsel özelliklere de aynı zamanda işaret edebilir. Çalgı yapım geleneği açısından söz konusu biçemsel özellikler, çalgının çeşitli bölümlerinin üretimi için kullanılan malzemelerin kendisinden, üretim için izlenen belirli yöntemlere, morfolojik özelliklerden, bezeme özelliklerine ya da tını ile ilgili konulara kadar çeşitlilik gösterebilmektedir. Gerek kişiyi öznel kılma gerekse gelenekle bağ kurma yolunda olsun, söz konusu biçemsel çeşitliliğin içinde yer alabilecek her nitelik, çalgı yapım geleneğinin somut olmayan kültürel mirasla ilgili yönüne işaret etmektedir.

El sanatları geleneği, somut olmayan kültürel mirasın belirdiği diğer alanlar içerisinde (Somut olmayan kültürel mirasın aktarılmasında taşıyıcı görevi gören dille birlikte sözlü gelenekler ve anlatımlar, gösteri sanatları, toplumsal uygulamalar, doğa ve evrenle ilgili bilgi ve uygulamalar, el sanatları geleneği) çalgı yapım geleneğinin üst başlığı olarak tanımlanmış durumdadır. Bu bağlamda çalgı yapım geleneğine ilişkin şekilde somut olmayan kültürel miras niteliği taşıdığı tespit edilen unsurların, SOKÜM (Somut Olmayan Kültürel Miras) sözleşmesinin amaçlarına yönelik şekilde Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde, icra birimi olarak Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü'nün hizmetleri ile Geleneksel Çalgı Yapımcılığı ve İcracılığı adı altında, Somut Olmayan Kültürel Miras Türkiye Ulusal Envanteri Listesi'ne ayrı bir grup olarak eklendiği görülmektedir. Adı geçen grubun, listede yer alan 35 farklı grup sayısı içerisinde, en fazla unsur barındıran 4. grup olduğu ve 17 farklı unsur içererek 297 adet genel toplam unsur sayısı içerisinde önemli bir yer teşkil ettiği görülmektedir. Adı geçen başlık altında çalgı icracılığı geleneği ile birlikte yer alan çalgı yapım geleneği unsurlarına ait ayrıntılı bilgi, aşağıda sunulan tablodaki gibidir.

Tablo 1: Somut Olmayan Kültürel Miras Türkiye Ulusal Envanter Listesi

Çalgı Yapımcılığı Ve İcracılığı Unsur Grubu (*T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, T. Y.*)

Unsur Grup Başlık Adı	Grup Kodu	Unsur Adları	Envanter No	İl Envanteri Unsur Sayısı
Geleneksel Çalgı Yapımcılığı ve İcracılığı	1.007	Bağlama yapımcılığı ve icracılığı	1.007.01	2
	1.007	Çam düdüğü-sipsi yapımcılığı ve icracılığı	1.007.02	2
	1.007	Kaval yapımcılığı ve icracılığı	1.007.03	2
	1.007	Davul yapımcılığı ve icracılığı	1.007.04	2
	1.007	Kabak kemane yapımcılığı ve icracılığı	1.007.05	1
	1.007	Tulum yapımcılığı ve icracılığı	1.007.06	1
	1.007	Kemençe yapımcılığı ve icracılığı	1.007.07	3
	1.007	Rebab yapımcılığı ve icracılığı	1.007.08	1
	1.007	Cura yapımcılığı ve icracılığı	1.007.09	1
	1.007	Garmon yapımcılığı ve icracılığı	1.007.10	1
	1.007	Nağara yapımcılığı ve icracılığı	1.007.11	1
	1.007	Zurna yapımcılığı ve icracılığı	1.007.12	1
	1.007	Klarnet yapımcılığı ve icracılığı	1.007.13	1
	1.007	Abdallık geleneği çalgı yapım ve icrası	1.007.14	1
	1.007	Delbekçilik geleneği	1.007.15	1
	1.007	Roman kültürü çalgı yapım ve icra geleneği	1.007.16	1
	1.007	Mey yapımcılığı ve icracılığı	1.007.17	1
		TOPLAM UNSUR: 17	TOPLAM KAYIT SAYISI: 23	

Somut olmayan kültürel miras Türkiye ulusal envanter listesinde, Klasik Türk Süsleme ve El Sanatları ya da Geleneksel El Sanatı Ustalığı gibi diğer başlıklar altında bu alanlarla ilgili çok sayıda farklı unsurun da yer aldığı bilinmektedir. Bu unsurlar arasında ve Klasik Türk Süsleme ve El Sanatları başlığı altında yer alan hüsn-i hat, tezhip, minyatür, çini, ebru, kalem işi ve katı dallarında, adı geçen sanatları destekleme, yeni eserlerin üretimini teşvik etme, gelişimlerini ve yaygınlaşmalarını sağlama amacıyla Devlet Türk Sanatları Yarışması'nın, ilgili bakanlık ve genel müdürlükçe bu yıl 21. kez düzenlendiği ve sıralanan amaçlar doğrultusunda ilgili dallar için önemli bir katkı doğurduğu bilinmektedir. Ne var ki henüz benzeri bir etkinlik aracılığı ile geleneksel çalgı yapımcılığı ve icracılığı alanına katkı sağlayacak bir organizasyonun planlanmadığı görülmektedir. Konu hakkında yapılacak kısa bir tarama sonucunda ulaşılan bilgi, çalgı yapım yarışmalarının Türkiye dışında uzun yıllardır planlandığını ve örneklerin çeşitlenmekle birlikte artmakta olduğunu göstermektedir.

Cremona Antonio Stradivari Uluslararası Keman Yapım Yarışması

Bu örneklerden biri, İtalya'nın keman yapım ustaları ve geleneği ile ün kazanmış kasabası Cremona'da, Antonio Stradivari Uluslararası Trienal Keman Yapım Yarışması *Antonio Stradivari International Triennial Violin Making Competition* adı ile 1976 yılından beri düzenlenmektedir.

2021 yılında 16. kez düzenlenen yarışmaya her seferinde keman, viyola, viyolonsel ve kontrbas dallarında farklı ülkelerden çok sayıda katılımcı iştirak etmektedir. Yarışmanın duyurusunun bulunduğu web sitesinde, keman müzesi *MdV – Muse del Violino* tarafından organize edilen etkinliğin UNESCO, Avrupa Birliği ve İtalyan hükümetinin destekleri ile düzenlendiği, bununla birlikte insanlığın somut olmayan kültürel mirası olarak sahip oldukları özü korumak üzere bir plan belirlemek için çalışma içerisinde oldukları, zamanın belediye başkanı tarafından ifade edilmektedir (museodelviolino, t.y.). 2009 yılında doktora tez çalışmam için araştırma yapma amacıyla kasabada bulunduğum üç aylık sürede gerçekleştirdiğim alan çalışmasında, dört yüzden fazla usta yapımcının, katılımcı olarak Cremona'da bulundukları tarafımca gözlemlenmiştir (Küçükebe, 2012). Üç yılda bir düzenlenen bu yarışma ile kasabada her yıl düzenlenmekte olan lutiyelik festivalinin aynı takvim içerisinde planlandığı sürelerde, çalgı yapımcılığı mesleğini amatör ya da profesyonel şekilde sürdüren kişiler, müzisyenler ve malzeme tedarikçilerinin de katıldığı çalgı yapımcıları fuarı sayesinde, kasaba nüfusu kısa süreli de olsa çok yüksek seviyeleri görmektedir. Kasabanın keman yapımcılığı ile ilgili merkezi konumuna ilişkin kültürel hafızanın tazelendiği bu sürede gerek yerel yöneticiler gerekse özel kişiler bu bağlamı yansıtacak sayısız örneğe çeşitli bağlamlarda yer vermektedir (Küçükebe, 2012, s. 246-269).



Resim 1: Cremona Antonio Stradivari Uluslararası Keman Yapım Yarışması web sitesinden bir görünüm (*Comune Cremona, T. Y.*)

Mittenwald Uluslararası Keman Yapım Yarışması

Diğer örnek Almanya'da düzenlenmekte olan bir başka büyük keman yarışmasıdır. 1989 yılından itibaren her dört yılda bir düzenlenen yarışma, keman yapımcılığı açısından uluslararası öneme sahip bir yer olarak Mittenwald kasabasında düzenlenmektedir. Küçük bir Bavyera kasabası olarak Karwendel Dağları'nın eteklerinde yer alan Mittenwald'in, yüksek rakımlı ormanlık alanlarında yetişen çalgı yapım işi için üstün nitelikteki ahşap malzemenin tedarik edildiği bir bölge olmakla birlikte Venedik'e bağlanan güçlü ticaret yolları üzerindeki konumu ile yaklaşık dört yüz yıldır önemli keman yapım merkezlerinden biri durumunda olduğu bilinmektedir. Cremona keman yapım yarışmasından farklı şekilde 12 üyeden oluşan jüri sadece en iyi keman, viyola ve çelloları seçmekle kalmayıp yay yapımcılarının eserlerini de değerlendirmektedir. Her katılımcının en fazla üç eserle katılım sağlayabildiği yarışmada, son iki yıl içerisinde tamamlanmış olmaları beklenen eserlerin gelenek standartlarına uyması beklenirken, replika çalışmalar da organizasyon tarafından kabul edilmemektedir (corilon, t. y.).



Resim 2: Mittenwald Uluslararası Keman Yapım Yarışması web sitesinden bir görünüm (*Geigenbauwettbewerd, T. Y.*)

Luby Uluslararası Keman Yapım Yarışması

Bir diğer yarışma Çek Cumhuriyeti'nde, çalgı yapım geleneği ile ünlenmiş bir kasaba olan Luby'de düzenlenmektedir. Önemli örnekleri aracılığı ile adı geçen kasabada keman yapım geleneğinin izi, 16. yüzyıla kadar sürülebilmektedir. Yarışmada öğrenci seviyesinde ya da çıraklık aşamasında olan gençlerin katılımcı olarak yer alması bu örneği diğerlerinden ayıran en belirgin özelliktir. Bununla birlikte etkinliğe, İtalyan ekolünün tanınmış ustalarının, kabul görmüş modelleri dışındaki uygulamalarla da katılım sağlanabilmekte ve yarışma, iki gün süre ile devam ettirilen halka açık bir keman yapım çalıştayı beraberinde, katılımcıların henüz tamamlanmamış çalışmalarının sunumlarını da içermektedir (corillon, t.y.).

Prag Uluslararası Keman Yapım Yarışması

Çek Cumhuriyeti'nde bir diğer yarışma Prag'da, Venceslav Metelka Derneği, önde gelen keman yapımcısı Jaromir Joo organizasyonu ve çok sayıda partner beraberinde, kültür bakanlığının mali desteği ile düzenlenmektedir. Diğer örneklere göre oldukça önemli farkları bulunan bu yarışma, 1997 yılından beri düzenlenmektedir. Etkinliğe üzerinde isimleri bulunan etiketli yeni çalgıları ile katılım sağlayan yarışmacılardan, bir gün içerisinde yeni bir keman sapı yapmaları ve 2012 yılından itibaren profesyonel jüri ile birlikte değerlendirmeye dahil olarak, sonuçların sorumluluğunu ayrıca gerçekleştirilecek halk oylaması beraberinde üstlenmeleri beklenmektedir. Bununla birlikte kabul alarak, ancak sınırlı bir grupla gerçekleştirilen organizasyona dahil olan her katılımcı, yarışmada şahsen bulunmak zorundadır. Keman yapımcılarına dünyanın çeşitli ülkelerinden gelen meslektaşları ile tanışma ve birlikte çalışma olanağı sunan bu yarışma, katılımcıların hataları ile yüzleşme ve her tur sonrasında jüri ile bu konular üzerine tartışarak mesleki gelişim imkânı sunma potansiyeli ile öne çıkmaktadır. Az sayıda kazananın yerine tüm katılımcıların kazançlı çıkmasını sağlayacak biçimde planlanan etkinlik, konserler, konferanslar, nadir çalgı sergileri veya gayrı resmi organizasyonlarla tamamlanmakta ve genç keman yapımcıları için oldukça ilgi çekici bir atmosfer yaratılmaktadır (metalcompetition, 2017).

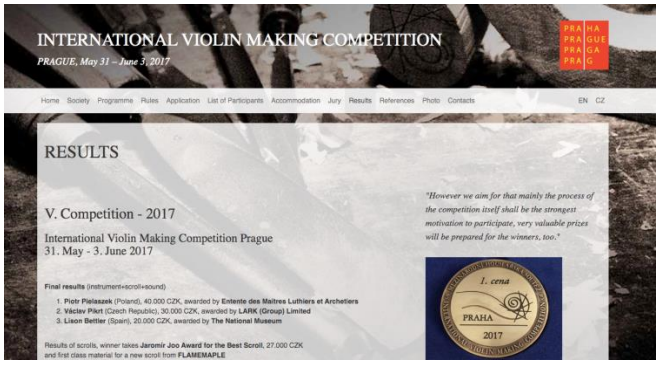

Resim 3: Prag Uluslararası Keman Yapım Yarışması web sitesinden bir görünüm (*Metelcacompetition, 2017*)

Poznan Uluslararası Henryk Wieniawski Keman Yapım Yarışması

En eski keman yapım yarışması olması ve yarışmanın sadece keman değerlendirmek üzere planlanması nedeni ile diğer örneklerden ayrılan Henryk Wieniawski Keman Yapım Yarışması, 1957 yılından beri Polonya Poznan'da gerçekleştirilmektedir. Daha eski yıllardan beri gerçekleştirilen keman çalıcılığı yarışması ile aynı adı ve geleneği taşıması nedeniyle sağlam bir uluslararası üne sahiptir (corilon, t.y.). Beş yılda bir düzenlenmekte olan yarışma, katılım koşulları ve genel kurallar açısından Cremona'da düzenlenen yarışma ile büyük oranda benzerlik göstermektedir.



Resim 4: Poznan Uluslararası Henryk Wieniawski Keman Yapım Yarışması web sitesinden bir görünüm (*Wieniawski, T. Y.*)

İngiltere Keman Yapımcıları Derneği Uluslararası Keman Yapım ve Yay Yapım Yarışması

2004 yılından beri her yıl olmak üzere Royal Müzik Akademisi ev sahipliğinde düzenlemektedir. 1994 yılında kuruluşu gerçekleşen İngiltere Keman Yapımcıları Derneği'nin (BVMA) çok çeşitli eğitim faaliyetlerinden biri olarak görülmektedir. Yarışmaya hem klasik hem de eskitme görünümlü çalgılar ile iştirak edilebilmektedir.

Paris Etienne Vatelot Keman ve Yay Yapım Yarışması

Çağdaş keman yapım sanatının en iyi örneklerini sunmayı amaçlayan uluslararası öneme sahip bir başka keman yapım yarışmasıdır. İlki 1991 yılında ve beş yılda bir (musicpages, t.y.) olmak üzere toplam dört defa gerçekleştirilmiştir. Beş kişilik bir jüri heyeti keman viyola viyolonsel ve kontrbas çalgıları ile yaylarını, stil, el işçiliği becerisi ve ses kalitesi açısından değerlendirmektedir. Etienne Vatelot keman yapım yarışmasında yalnızca bir büyük ödül, birinci seçilen eserin katılımcısına takdim edilmektedir. İkinci gelen katılımcıya onur ödülü diploması verilmekte ve her katılımcı, yarışmaya en fazla iki eserle iştirak edebilmektedir (corilon, t.y.).



Resim 5: Paris Etienne Vatelot Keman ve Yay Yapım Yarışması web sitesinden bir görünüm (*Civp, T.Y.*)

Pisogne Uluslararası Keman Yapım Yarışması

İtalya'da bulunan Pisogno kasabasında gerçekleştirilen bu yarışma, daha çok eski çalgılara ve replika çalışmalarına yönelik olarak planlanmaktadır. 2022 yılında 13. kez gerçekleştirilen yarışmaya amatörler ve öğrenciler de iştirak edebilmektedir. Eserler teknik ve sanatsal nitelikler ile akustik nitelikler olmak üzere üç farklı açıdan değerlendirilmekte ve en iyi üç eser ödüllendirilmektedir (anlailiuteria, t.y.).



Resim 6: Pisogne Uluslararası Keman Yapım Yarışması web sitesinden bir görünüm (*Anlailiuteria, T. Y.*)

Pekin Uluslararası Yay ve Keman Yapım Yarışması

Çin'in yaylı keman yapım endüstrisi içinde kazandığı potansiyelin açık bir göstergesi olarak kabul edilen Pekin Uluslararası Yay ve Keman Yapım Yarışması 2019 yılında 4. kez düzenlenmiştir. Yüksek katılımcı sayısı ile geleneksel görünümle tamamlanmış keman, viyola, çello ve kontrbas çalgıları ile yaylarının değerlendirildiği etkinlik, Çin Devleti destek ve onayı ile birlikte Çin Merkez Konservatuvarı ve Çin Müzik Aletleri Derneği ile birlikte organize edilmektedir (chinaculture, 2016).



Resim 7: Pekin Uluslararası Yay ve Keman Yapım Yarışması'ndan bir görünüm (*Chinaculture, 2016*)

Manchester Strad Çello ve Yay Yapım Yarışması

1988 yılından itibaren iki yılda bir İngiltere'nin Manchester şehrinde düzenlenmekte olan yarışma platformu, Kraliyet Müzik Akademisinin Uluslararası Çello festivaline ev sahipliği yapmaya başlamasıyla oluşturulmuştur. Dünyanın önde gelen viyolonsel icracılarının solo, orkestra ve oda müziği performansları için bir araya gelmelerini sağlayan etkinlik, ustalık sınıfları, atölye çalışmaları, tartışmalar ve viyolonsel yapımcılarının sergilerini de içerecek şekilde planlanmaktadır. The Strad dergisinin sponsorluğunda gerçekleştirilen yarışmada, dünyanın çeşitli ülkelerinden katılımcıların elinden çıkan viyolonsel ve yaylar değerlendirilmekte, altın, gümüş ve bronz olmak üzere en iyi üç çalgı derecelendirilmektedir.

Moskova Uluslararası Keman Yapımcıları Yarışması

1986 ve 2007 yılları arasında düzenlenen Tchaikovsky Keman Yapımcıları Yarışması'nın geleneğini, Uluslararası Keman Yapımcıları Yarışması: Keman Ruh ve Görünüm adı ile sürdürmektedir. Moskova'da düzenlenen etkinlikte yaş sınırlaması olmaksızın kabul edilen katılımcıların eserleri, klasik ve eskitme olmak üzere iki kategori altında değerlendirilmekte ve en iyi bulunan keman, viyola ve viyolonsel ödüllendirilmektedir (soulandshape, t.y.).



Resim 8: Moskova Uluslararası Keman Yapımcıları Yarışması web sitesinden bir görünüm (*Soulandshape, T. Y.*)

Amerika Keman Yapımcıları Derneği (VSA) Keman Yapım Yarışması

1973 yılından beri her yıl düzenlenen Amerika Keman Yapımcıları Derneği Keman Yapım Yarışması, düzenlenme sıklığı açısından diğer örneklerden farklı bir özelliğe sahip olmakla birlikte, her yıl farklı mekanlarda organize edilmek ve en fazla iki kişi tarafından yapılmış olmak üzere ortak yapım çalgılar ile de katılımcı olarak yer alabilmek gibi farklar da içermektedir. Yarışmaya diğer ülkelerde düzenlenen organizasyonlarla benzerlik taşıyacak şekilde, klasik batı müziği orkestra çalgıları ile iştirak edilmekte ve katılımcıların eserleri işçilik özelliği, sanatsal nitelik ve akustik özellikler açısından değerlendirilmektedir. Jüri ortak görüşe sahip olduğu takdirde birden fazla esere altın madalya verebilmektedir (corilon, t.y.).



Resim 9: Amerika Keman Yapımcıları Derneği (VSA) Keman Yapım Yarışması web sitesinden bir görünüm (*VSA, T. Y.*)

Guthman Müzik Aletleri Yarışması

2009 yılından itibaren düzenlenen yarışma, başlangıçta yeni müzik icracıları için tasarlanmış ancak zamanla müzik teknolojisi alanı uzmanları için önde gelen etkinliklerden biri olacak şekilde, güncel teknoloji olanakları ile çalgı üretimini deneysel biçimde buluşturan özel bir performans alanı halini almıştır. Müziği icra etme ve deneyimleme alışkanlıklarımızı değiştirmeye yönelik yeni fikirleri ve müzik mucitlerinin eserleri ile etkinlik, her yıl düzenlenmeye devam etmektedir (guthman, t. y.).



Resim 10: Guthman Müzik Aletleri Yarışması web sitesinden bir görünüm (*Guthman, T. Y.*)

A Müzik Aletleri Tasarım Ödülü ve Yarışması

Profesyonel ve genç endüstriyel tasarımcıların, çalgı tasarımcılarının ve tasarım şirketlerinin başlangıç ya da sonuç aşamasındaki eserleri ile katılım sağlayabildikleri, serbest stil bir tasarım yarışmasıdır. Organizasyon, A tasarım ödülünü, bir ödül olmanın ötesinde bir kalite ve mükemmellik göstergesi olarak tanımlamaktadır (A Design, t.y.). Kazanan tasarımcılar ve eserleri, tasarım odaklı şirketler ile yüksek profilli dergi editörlerine dağıtılan A En İyi Tasarım adlı kitapta, gazetelerde, web sitelerinde ve birçok yayın mecrası ile birlikte İtalya'da oluşturulacak kalıcı sergide yer almaktadır. Genç tasarımcıları tasarım şirketlerini ve üreticileri bir araya getirerek kazananların

fikirlerini gerçeğe dönüştürmeyi taahhüt eden organizasyonun jürisi, şirketlerin genel müdürleri ya da baş tasarımcıları, profesörler ile sıradan insanların oluşturduğu odak grupların tümünün ağırlıklı katılımı ile oluşturulur. Katılımcıların eserleri malzeme seçimi, gerçekleştirme tekniği, yenilik düzeyi ve tasarım temeli ile birlikte estetik nitelikler, işlev, insanlarda ortaya çıkardığı duygusal etki gibi pek çok açıdan değerlendirilmektedir (A Design, t.y.).



Resim 11: A Müzik Aletleri Tasarım Ödülü ve Yarışması web sitesinden bir görünüm (*A Design, T. Y.*)

OHMI: Tek Elli Çalgılar Vakfı

İki yılda bir düzenlenen OHMI çalgı yapım yarışmaları, tasarımcı ve teknisyenleri, tek el ya da tek kol ile çalınabilecek çalgılar yaratmaya ya da mevcut çalgılar üzerinde bir değişiklik tasarlayarak yeni uyarlamalar ortaya koymaya teşvik ederek, fiziksel engeli bulunan bireyleri destekleme amacını taşımaktadır (ism, t.y.). 2011 yılında kurulan Tek Elli Çalgılar Vakfı'nın, 2013 yılından itibaren organize etmeye başladığı yarışma, engelli öğrencilere müzik aleti çalmayı öğretme deneyimi bulunmayan öğretmenleri de sürece hazırlamayı hedeflerken yeni eğitim programı tasarımları ile çalgı tasarımlarını paralel şekilde yürüten geniş bir pedagojik çerçeve sunmaktadır.



Resim 12: Tek Elli Çalgılar Vakfı yarışması web sitesinden bir görünüm (*ism, T. Y.)*

Uluslararası Keman Eşiği Yarışması

Uluslararası üne sahip dört keman yapımcısı ve restorasyon uzmanından oluşan jüri heyeti ile başta keman ailesi çalgı eşiklerinin standartlarını estetik olarak karşılaştırmak ve en iyi eserleri tespit ederek ödüllendirmek üzere Uluslararası Keman Eşiği Yarışması, keman, viyola, çello,

kontrbas ile diğer çalgılara da açık olmak üzere her yıl İngiltere'de düzenlenmektedir. Eşik firmaları, tel üreticileri, keman yapım onarım malzemesi tedarikçileri ile çalgılar için çalışan özel bir sigorta şirketine kadar çeşitlilik gösterecek biçimde geniş bir partner ve sponsor birlikteliğinde düzenlenen etkinlikte, katılımcıların eserleri işçilik, malzeme seçimi, markalama, tasarım, görsel denge ve simetri gibi kriterlere göre değerlendirilmektedir. Dereceye giren katılımcılara altın, gümüş, isteğe bağlı liyakat ödülü olmak üzere ödülleri takdim edilir (violinbridges, t.y.).



Resim 13: Uluslararası Keman Eşiği Yarışması web sitesinden bir görünüm (*violinbridges, T. Y.)*

Paris Uluslararası Keman Yapım Yarışması

Paris Müzik Müzesi ve Paris Filarmoni iş birliği ile ilk olarak 2022 yılında, Yetenek ve Viyolonsel Derneği ile birlikte çok sayıda kişisel ve kurumsal sponsorluk desteği ile düzenlenmiştir. Tüm yaşlardan ve her milliyetten olmak üzere öğrencilerden ve profesyonel mesleki faaliyetini belge ile kanıtlayan iki gruptan oluşan katılımcıların son iki yıl içerisinde yapımını gerçekleştirdikleri viyolonseller, sanat kurallarına uygun biçimde üretilmiş olma temel ölçütü ile profesyonel icracı ve yapımcılardan oluşan jürinin değerlendirilmesine sunulmuştur. Yarışmada profesyonel ve öğrenci grupları için toplam altı adet 1.'lik 2.'lik ve 3.'lük ödülü ile öğrenci grubu için birinci gelen çalgının Paris Müzik Müzesi özel koleksiyonuna kalıcı olarak dahil edilmesi ödülü sunulmaktadır (talentsetvioloncelles, t.y.)



Resim 14: Paris Uluslararası Keman Yapım Yarışması web sitesinden bir görünüm (*talentsetvioloncelles, T.Y.*)

Bulgular

Çevrimiçi ortam üzerinden ve çeşitli kaynaklardan, 5.09.2022 ile 710.2022 tarihleri arasında gerçekleştirilen erişim neticesinde, çalgı yapım alanıyla doğrudan ya da dolaylı biçimde ilişkili olmak üzere, Türkiye dışında toplam 17 yarışmanın, belirli aralıklarla ve düzenli şekilde gerçekleştirilmekte olduğu görülmektedir. Söz konusu yarışma etkinlikleri, yarışma adı, düzenlendiği ülkenin adı, düzenleyen & destekleyen kişi ya da kuruluş, ilk düzenlenme tarihi, düzenlenme sıklığı, kategoriler, jüri seçimi ve katılımcı eserlerinin değerlendirilmesine ilişkin

ölçütler, katılımcı profili katılımcı sayısı ve etkinliğe sunulan eser sayısı ile ödül, temel başlıkları altında incelenmiş ve aşağıdaki tablolar elde edilmiştir.

Tablo 2: Yarışmalar Hakkında Bulgu Tablosu

Yarışma Adı	Ülke	Düzenleyen & Destekleyen	İlk Düzenlenme Tarihi	Düzenlenme Sıklığı (Yıl)
Cremona Antonio Stradivari Uluslararası Keman Yapım Yarışması	İtalya	Keman müzesi, UNESCO, Avrupa birliği, İtalyan hükümeti &	1976	3
Mittenwald Uluslararası Keman Yapım Yarışması	Almanya	Lokal keman yapım okulu, keman yapım müzesi & keman yapımcıları, tel üreticileri ile sarf malzemesi tedarikçileri	1957	4
Luby Uluslararası Keman Yapım Yarışması	Çekya			
Prag Uluslararası Keman Yapım Yarışması	Çekya	Kültür Bakanlığı, Venceslav Metelka Derneği, Jaromir Joo & keman yapımcıları, tel üreticileri ile sarf malzemesi tedarikçileri	1997	Düzensiz
Poznan Uluslararası Henryk Wieniawski Keman Yapım Yarışması	Polonya	Henryk Wieniawski Müzik Derneği, Polonya Keman Yapım Sanatçıları Birliği, Ulusal Müze	1957	5
İngiltere Keman Yapımcıları Derneği (BVMA) Uluslararası Keman Yapım ve Yay yapım Yarışması	İngiltere	İngiltere Keman Yapımcıları Derneği	2001	Her yıl
Paris Etienne Vatelot Keman ve Yay Yapım Yarışması	Fransa	Etienne Vatelot & Paris Belediyesi	1991-2011 (dört defa)	5
Pisogne Uluslararası Keman Yapım Yarışması	İtalya	ANLAI / Associazione Nazionale Liuteria Artistica	2007	Her yıl
Pekin Uluslararası Yay ve Keman Yapım Yarışması	Çin	Çin Devleti, Keman Yapımı Araştırma Merkezi, Çin Merkez Konservatuvarı, Çin Keman Yapımcıları Derneği	2010	3
Manchester Strad Çello ve Yay Yapım Yarışması	İngiltere	Kuzey Kraliyet Müzik Koleji (RNCM) & Strad Dergisi	1988	
Amerika Keman Yapımcıları Derneği	Amerika	Amerikan Keman Yapımcıları Derneği (VSA)	1973	Her yıl

(VSA) Keman Yapım Yarışması				
Guthman Müzik Aletleri Yarışması	Amerika	Müzik Teknolojileri Okulu, Moog Music and GoSTEAM@Tech, AMIS, CDM, Science ATL, Cycling 74, Georgia Tech Arts	2001	Her yıl
A Muzik Aletleri Tasarım Ödülü ve Yarışması	İtalya	Mood- Museum of Design, AoD Association of Design, Designer Press, Design PR Wire, FD Design Faculty, Design League, Salone Del Designer, Advanced Design Conference, ADF- A Design Factory ve OMC Design Studios gibi çok sayıda tasarım şirketi	2010	Her yıl
OHMI: One Handed Musical Instrument Trust	İngiltere	Anonim Müzisyenler Derneği (ISM TRUST) Birmingham Eğitim Hizmetleri Müzik Merkezi, OpenUp, Birmingham Şehri Eğitim Okulu, Birmingham Şehir Senfoni Orkestrası, İngiltere Sanat Konseyi	2013	Her yıl
Uluslararası Keman Eşiği Yarışması	İngiltere	Gerard KilBrid – Mick Quin & The Violin Society of America, keman yapımcıları, tel üreticileri ile sarf malzemesi tedarikçileri gibi çok sayıda destekçi eşliğinde	2012	Her yıl
International Violin Making Making Competition	Fransa	Cite de la Musique -Philarmoni de Paris – Talents & Violon'celles Association & Çok sayıda kişisel ve kurumsal sponsorluk desteği	2022	

Tablo 3: Yarışmalar Hakkında Bulgu Tablosu

Yarışma Adı	**Kategoriler**	**Jüri & Değerlendirme Ölçütü**	**Katılımcı Profili, Katılımcı Sayısı Ve Katılan Eser Sayısı**	**Ödül**
Cremona Antonio Stradivari Uluslararası Keman Yapım Yarışması	Keman viyola viyolonsel kontrbas	İşçilik özelliği ve akustik nitelik başlıkları altında yer alacak biçimde birçok farklı alt ölçüt	Tüm yaşlardan ve her milliyetten profesyonel keman yapımcıları, 198, 280	Altın gümüş bronz madalya ve çok sayıda özel ödül
Mittenwald Uluslararası Keman Yapım Yarışması	Keman, viyola, viyolonsel, kontrbas (klasik & eskitme)	İşçilik özelliği ve akustik nitelik başlıkları altında yer alacak biçimde birçok farklı alt ölçüt	Tüm yaşlardan ve her milliyetten profesyonel keman yapımcıları	Her kategori için üç ayrı altın, gümüş ya da bronz madalya ile özel ödüller

Luby Uluslararası Keman Yapım Yarışması		İşçilik özelliği ve akustik nitelik başlıkları altında yer alacak biçimde birçok farklı alt ölçüt	Tüm yaşlardan ve her milliyetten profesyonel keman yapımcıları	Altın gümüş bronz madalya ve çok sayıda özel ödül
Prag Uluslararası Keman Yapım Yarışması	Keman, keman sapı	İşçilik özelliği ve akustik nitelik başlıkları altında yer alacak biçimde birçok farklı alt ölçüt	Tüm yaşlardan ve her milliyetten profesyonel keman yapımcıları	Altın madalya, para ödülü ve çok sayıda özel ödül
Poznan Uluslararası Henryk Wieniawski Keman Yapım Yarışması	Keman	İşçilik mahareti ve akustik nitelik başlıkları altında yer alacak biçimde birçok farklı alt ölçüt	Tüm yaşlardan ve her milliyetten profesyonel keman yapımcıları, 92 (2016)	1. 2. ve 3. için değişen miktarlarda para ödülü ile birlikte onur diploması.
İngiltere Keman Yapımcıları Derneği (BVMA) Uluslararası Keman ve Yay yapım Yarışması	Keman viyola viyolonsel kontrbas (klasik & eskitme) ya da yayları	İşçilik mahareti ve akustik nitelik başlıkları altında yer alacak biçimde birçok farklı alt ölçüt	Tüm yaşlardan ve her milliyetten profesyonel keman yapımcıları, 350	Her jüri üyesi kendi özel ödülünü vermektedir.
Paris Etienne Vatelot Keman ve Yay Yapım Yarışması	Keman viyola viyolonsel kontrbas ya da yayları	İşçilik mahareti ve akustik nitelik başlıkları altında yer alacak biçimde birçok farklı alt ölçüt	Tüm yaşlardan ve her milliyetten profesyonel keman yapımcıları	1. gelen eser için bir büyük ödül ve ikincilik için onur ödülü
Pisogne Uluslararası Keman Yapım Yarışması	Keman viyola viyolonsel ve eskitme çalgılar	İşçilik mahareti ve akustik nitelik başlıkları altında yer alacak biçimde birçok farklı alt ölçüt	Tüm yaşlardan ve her milliyetten profesyonel ve profesyonel olmayan keman yapımcıları	Altın gümüş bronz madalya ve özel ödüller
Pekin Uluslararası Yay ve Keman Yapım Yarışması	Keman viyola viyolonsel kontrbas ya da yayları	İşçilik mahareti ve akustik nitelik başlıkları altında yer alacak biçimde birçok farklı alt ölçüt	Tüm yaşlardan ve her milliyetten profesyonel keman yapımcıları 362 (2013)	Altın gümüş bronz madalya ve para ödülü
Manchester Strad Çello ve Yay Yapım Yarışması	Viyolonsel ve yay	İşçilik mahareti ve akustik nitelik başlıkları altında yer alacak biçimde birçok farklı alt ölçüt	Tüm yaşlardan ve her milliyetten profesyonel keman yapımcıları	Altın, gümüş ve bronz madalya
Amerika Keman Yapımcıları Derneği (VSA) Keman Yapım Yarışması	Keman viyola viyolonsel kontrbas ya da yayları	İşçilik mahareti ve akustik nitelik başlıkları altında yer alacak biçimde birçok farklı alt ölçüt	Tüm yaşlardan ve her milliyetten keman yapımcıları (VSA üyeliği ön koşuldur)	Altın, gümüş madalyalar ile liyakat belgeleri
Guthman Müzik Aletleri Yarışması	Yeni ve özgün bir tasarım fikri içeren deneysel çalgılar	Müzik ve mühendislik alanlarını teşkil edecek biçimde yeni ve özgün bir tasarım değeri içermek temel ölçüttür	Tüm yaşlardan ve her milliyetten müzik aleti tasarımcıları	Para ödülü ve finalistler için sağlanan maddi seyahat desteği

A Muzik Aletleri Tasarım Ödülü ve Yarışması	Yeni ve özgün tasarım değeri ile öne çıkan her çalgı, ses ürünü, ses tasarımı, ses ekipmanı ya da set ve sahne ekipmanları	Akademik ve profesyonel katılımcılar ile birlikte, sıradan insanlarla oluşturulan bir odak grup & Tasarım, gerçekleştirme tekniği ve malzeme seçimi gibi temel ölçütle birlikte form, işlevsel ve duygusal yön gibi çok sayıda alt ölçüt	Her yaştan her milliyetten profesyonel ya da genç endüstriyel tasarımcılar ya da tasarım şirketleri	Çeşitli fiziki ödülün yanı sıra Uluslararası arenada tanınırlık, görünürlük ve güvenilirlik kazandıran çok sayıda mesleki bağlantı ve erişim olanağı
OHMI: One Handed Musical Instrument Trust	Çalınabilir çalgılar, mevcut çalgılar için etkinleştirme aparatı, fikir ya da teknik çözüm	Tek el ya da kol kullanamamak gibi fiziksel engellerle çalınabilecek, virtüözite potansiyeline sahip çalgı tasarımları ya da uyarlamalar üretmek temel ölçüttür	Tüm yaşlardan ve her milliyetten müzik aleti üretici ya da tasarımcıları	
Uluslararası Keman Eşiği Yarışması	Keman viyola viyolonsel ve kontrbas çalgılarının eşikleri	İşçilik, materyal seçimi, markalama, kullanılabilirlik, tasarım, bitirme teknikleri, genel görünüm, görüntüsel denge ve simetri	46 katılımcı (2022)	Altın, gümüş madalya ve liyakat sertifikası ile özel yeni tasarım ödülü.
International Violin Making Making Competition	Viyolonsel	Profesyonel icracı ve yapımcılardan oluşan değerlendirme jürisi & Sanat kurallarına uygun biçimde üretilmiş, en çok iki yaşında olan çalgılar ile katılım sağlamış olmak temel ölçüttür	Tüm yaşlardan ve her milliyetten profesyonel ya da öğrenim aşamasındaki keman yapımcıları	Profesyonel ve öğrenci grupları için toplam altı adet 1.'lik 2.'lik ve 3.'lük ödülü. Öğrenci grubunda birinci gelen çalgının Paris Müzik Müzesi özel koleksiyonuna kalıcı olarak dahil edilmesi ödülü

Burada sıralanan başlıklar açısından adı geçen oranizasyonlar hakkında daha ayrıntılı bilgiye ve yarışma yönergelerinin tümüne, makalenin kaynakçasında sunulan linkler aracılığıyla ulaşılabilir. Bununla birlikte bu makale çalışması için yapılan tarama sürecinde, bazı ülkelerde geçmiş yıllarda düzenlenmiş ancak devamı sağlanmamış, bu nedenle yukarıda sunulan listedeki etkinliklere göre daha düzensiz aralıklarla gerçekleştirildiği söylenebilecek etkinliklerin, tablolara eklenmediğini de belirtmek gerekmektedir. Makale aracılığıyla ele alınarak incelenen konu ile somut olmayan kültürel miras bağlamı, yarışma etkinliği düzenleyen ülkeler üzerinden sorgulandığında ise ulusal envanter listesine dahil olmuş unsur sayısı açısından Türkiye'nin toplam 17 adet unsur sayısı ve henüz yarışma düzenlenmemiş olması nedeni ile diğer ülkelerden ayrı bir konumda olduğu görülmektedir.

Tablo 4: Unesco Verileri Ve Ülkelere Göre Çalgı Yapım Okulu Sayısı (*Unesco, t.y.*)

Ülke Adı	Soküm Ulusal Envanter Listesinde Bulunan Çalgı Yapım Alanıyla İlişkili Unsur Sayısı	Aynı Ülkedeki Çalgı & Yay Yapım Okulu/Bölümü Sayısı	Aynı Ülkedeki Çalgı Yapım Yarışması Sayısı
Türkiye	17	5	0
İtalya	1 (Cremona keman yapım geleneği)	4	3
Fransa	-		2
İngiltere	(Kapsam dışı ülke)	5	4
İsviçre	-		0
Amerika	(Kapsam dışı ülke)	5	2
Çin	-		1
Polonya	-	2	1
Çekya	-	1	2
Almanya	2 (Markneukirchen ve çevresindeki Vogtland bölgesi çalgı yapım geleneği ve org yapım geleneği)	3	1

Sonuç

Profesyonel yaşam ve mutluluk konusunu ele alan araştırmaların sunduğu bilgi, kişilerin iş başarıları nedeniyle ödüllendirilmelerinin, emeğin karşılık bulacağı inancıyla birlikte iş doyumunu da arttırdığı yönündedir. Bu bilgiden hareketle, bir güdülenme aracı olarak yarışma kültürü ve ortamının, makaleye konu olan mesleki bağlam açısından olumlu bir etki doğuracağı düşünülebilir. Türk kültürü tarihinde kendisine daha çok eski oyun gelenekleri içerisinde yer bulduğu söylenebilecek yarışma olgusuna eşlik eden temel ortam ve duygu, insanın tabiatla ve türdeşiyle mücadele etme zorunluluk ve isteğidir. Konu ile ilgili kaynaklardan derlenen bilgi, Türk kültüründe yarışma olgusuyla ilişkilendirilebilecek uygulamaların oldukça çeşitli olduğu yönündedir. Somut olmayan kültürel miras ulusal envanter listesi, Türkiye kapsamında çalgı yapım alanıyla ilgili 17 farklı geleneğin, Geleneksel Çalgı Yapımcılığı ve İcracılığı başlığı ile ayrı bir grup adı altında, SOKÜM sözleşmesinin amaçları doğrultusunda tespit edilmiş ve korumaya alınmış olduğunu göstermektedir. Adı geçen grup, listede yer alan 35 farklı grup sayısı içerisinde, en fazla unsur barındıran 4. gruptur ve içerdiği unsur sayısı nedeniyle, 297 adet genel toplam unsur sayısı içinde önemli bir yer teşkil etmektedir. Tablo 2. ve tablo 3.'te sunulan bulgular ışığında yapılacak bir değerlendirme ile yarışmaların, adında uluslararası ifadesi olsun ya da olmasın, tüm uluslardan gelecek katılımcıların katılımına açık şekilde planlandığı ve hemen tüm örneklerin, ilgili geleneği coğrafi alanla ilişkili kılmak ya da söz konusu coğrafi alanda var olan geleneğe ait bilgiyi pekiştirmek üzere, düzenlendikleri kasaba ya da bölgenin adı ile anılmakta oldukları görülmektedir. Yarışmalar büyük oranda Avrupa ülkelerinde düzenlenmektedir ve kategoriler, klasik müzik orkestra çalgıları içinde yer alan keman viyola viyolonsel ve kontrbas üzerinde yoğunlaşmış durumdadır. Bununla birlikte tasarım değerini merkeze alan ya da dezavantajlı gruplara profesyonel icra imkânı yaratacak çalgıların üretimini teşvik edecek biçimde planlanan etkinlikler de bulunmaktadır. Etkinliklerin çoğunlukla hükümetler, yerel yönetimler, konservatuvarlar, müzik dernekleri, çalgı yapım dernekleri ya da müzik müzeleri tarafından düzenlendiği, sarf malzemesi ve çalgı üreticileri ile hammadde tedarikçilerine, çalgı yapım atölyeleri ya da çalgı sigortası yapan şirketlere kadar değişkenlik

gösterecek biçimde, ancak temel olarak sektörden kişi ve kurum tarafından beslendiği görülmektedir. Tüm organizasyon tipleri için istisna içermeksizin jüri, söz konusu mesleki bağlam için ileri seviyede eser üreten, geleneği temsil etme kabiliyeti ile öne çıkan ve başarıları bulunan, tanınır kişiler arasından seçilmektedir. Etkinliklerin hemen tümü için geçerli olmak üzere jüri değerlendirmesi, akustik niteliklerle birlikte işçilik mahareti altında konumlandırılabilecek çok sayıda alt ölçüt içermektedir. Bununla birlikte halk oylamasını, alanla ilgili uzmanlığı bulunmayan kişilerin görüşlerini ya da diğer yarışmacıların puanlamasını da dikkate alacak biçimde, yarışma ile birlikte eğitim ve gelişim fikrine de gönderme yapacak bir içerikle, görece farklı yaklaşım sergileyen etkinliklerin olduğu da görülmektedir. Finalistlere sunulan ödüller, altın gümüş ve bronz madalya, onur belgesi veya para ödülleri ile birlikte, eserlerinin tanınmış müzelerin özel koleksiyonlarına dahil edilmesi gibi, kazananın mesleki tanınırlığını artırmaya ve prestij kazanmasına olanak yaratacak biçimdedir.

Unesco verileri aracılığıyla sunulan bilgi, somut olmayan kültürel miras çalışmaları bağlamında ve çalgı yapım geleneği özelinde, ulusal envanter listesine dahil olmuş unsur sayısı açısından Türkiye'nin toplam 17 adet unsur sayısı ile diğer ülkelerden ayrı bir konumda olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte Türkiye'de daha önce bir çalgı yapım yarışmasının düzenlenmemiş olmasının nedeni hakkında da düşünmeye sevk etmektedir. Başta ulusal envanter listesinde yer alan bağlama, çam düdüğü/sipsi, kaval, davul, kabak kemane, tulum, kemençe, rebap, cura garmon, nağara ve zurna ile abdallık geleneği çalgı yapım ve icracılığı ya da delbekçilik geleneği ile ilgili olmak üzere yarışma organizasyonlarının, bütünüyle rekabet teması üzerine kurgulanmış olmak yerine, tüm katılımcıların kendini kazançlı sayacağı, yaratıcı yönü teşvik edecek ve bilimsel bilgi ve yöntemin önemine işaret edecek biçimde Türkiye'de de planlanması ile SOKÜM sözleşmesinin temel amaçlarıyla örtüşen önemli kazanımlar elde edilecektir.

Kaynakça

Corillon (t.y.). International violin making competitions: Ente Triennale Cremona, Etienne Vatelot, VSA Competition, Mittenwald violin making competition. Erişim tarihi: 16.09.2022,https://www.corilon.com/us/library/towns-and-regions/international-violin-making-competitions-ente-triennale-cremona-concours-etienne-vatelot-vsa-competition-mittenwald-violin-making-competition

Çokbankir, N. (2010). *Yazıtlar Işığında Roma İmparatorluk Çağı Küçük Asya Agonları ve Sporcuları,* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Düzgün, Ü. K. (2012). Türk destanlarında merkezi kahraman tipinin tipolojisi. *Folklor Edebiyat,* 18, (69), 9-46.

Eğinli, A. T. (2009). Çalışanlarda iş doyumu: Kamu ve özel sektör çalışanlarının iş doyumuna yönelik bir araştırma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 23(3), 35-52.

Ertürk, E. & Keçecioğlu, T. (2012). Çalışanların iş doyumları ile mesleki tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkiler: öğretmenler üzerine örnek bir uygulama. *Ege Akademik Bakış*, 12(1), 39-52.

Groot,W., Van Den Brink, H. M. (1999). Job satisfaction of older workers. *International Journal of Manpower, 20*(6), 344.

Güneş, B. (2010). Yarışma esasinda üretilen söz sanatlari ve nazim türlerinin adlandirilmasi, kültür tarihimizde yarış. *Acta Turcica, 2*(1), 186-193.

Gürses, İ. (2010). *Dindarlık ve kişilik*. Emin Yayınları.

Koustelios, A. D. (2001) Personal Characteristics and Job Satisfaction of Greek Teachers. *The International Journal of Educational Management*, 15(7), 354.

Küçükebe, M. (2012). *Geçmişin yeniden inşası: Günümüz cremona keman yapımcılığında otantisite ve mesleki örgütlenme,* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Locke, Edwin A. (1976). The Nature and Causes of Job Satisfaction. Marvin D. Dunette (Ed) *The Handbook of Industrial and Organisational Psychology,* Chicago: Rand-McNally, 1297-1349.

Maslow, A. H. (1969). The farther reaches of human nature. *The Journal of Transpersonal Psychology*, *1*(1), 1-9.

Mcclelland, D. C., & Koestner, R. (1992). The Achievement Motive. *Motivation and Personality: Handbook of Thematic Content Analysis*, New York: Cambridge University Press, 143-152.

Metelkacompetition (2017). International Violin Making Competition Prague. Erişim tarihi: 05.09.2022,https://www.metelkacompetition.cz/results.php.

Onaran, O. (1981). *Çalışma yaşamında güdülenme kuramları*. Ankara Üniversitesi Siyasi Bilgiler Fakültesi Yayınları, No: 470.

Pleket, H. W. (2022). 7 Games, Prizes, Athletes and Ideology: Some Aspects of the History of Sport in the Greco-Roman World. *Greek Athletics*, Edinburgh: Edinburgh University Press, 145-174. https://doi.org/10.1515/9781474469920-017

Rogers, C. (1961). *On becoming a person: A Therapist's View of Psychotherapy,* Boston: Houghton Mifflin.

Semerci, Ali S. (2005). *İş Motivasyonu ve Sonuçları: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nda Bir Uygulama,* [Uzman Yeterlilik Tezi]. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü.

Steers, Richard m., Mowday, Richard t. & Shapıro, Debra L. (2004). The future of work motivation theory. *Academy of Management Review*, 29(3), 379-387.

Şakar, Ö. S. (2010). Dil kültür bağlamında bazı yarışlar ve ödülleri. *Acta Turcica Çevrimiçi Tematik Türkoloji Dergisi*, *2*(1), "Kültür Tarihimizde Yarış", 164-185.

Şengül, N. Ç. (2013). Antikçağda Küçük Asya'daki Sporcular: Sosyal Durumları, Profesyonellik ve Kentler, *Cedrus*, s. 151-162. https://doi.org/10.13113/cedrus/20131683

Tietjen, M.A., Myers, R.M. (1998) Motivation and Job Satisfaction. *Management Decision,* 36(4), 226-231.

Unesco (t.y.). Intangible Cultural Heritage, Browse the lists of Intengible Cultural Heritage and the register of good sfaeguarding practices, Erişim tarihi: 07.10.2022, https://ich.unesco.org/en/lists?text=&country[]=00217&multinational=3&display1=inscriptionID#tabs

Tablo1: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı (t.y.). Somut Olmayan Kültürel Miras Türkiye Ulusal Envanter Listesi-Çalgı Yapımcılığı ve İcracılığı Unsur Grubu. Erişim tarihi: 05.09.2022,https://aregem.ktb.gov.tr/TR-279417/somut-olm-kult-miras-turkiye-ulusal-envanteri.html

Resim 1: Comune di Cremona (t.y.). XVI Concorso Triennale Internazionale di Liuteria A. Stradivari – Esposizione degli strumenti partecipanti. Erişim tarihi: 05.09.2022, https://www.comune.cremona.it/node/503377

Resim 2: Geigenbauwettbewerd (t.y.). 9. Internationaler Geigenbauwettbewerb Mittenwald. Erişim tarihi: 05.09.2022, https://geigenbauwettbewerb-mittenwald.de/

Resim 3: Metelkacompetition (2017). Competition Rules. Erişim tarihi: 18.09.2022, https://www.metelkacompetition.cz/rules.php

Resim 4: Wieniawski (t.y.). 16. International Henryk Wieniawski Violin Competition - Henryk Wieniawski Music Society in Poznan. Erişim tarihi: 05.09.2022, https://www.wieniawski.com/ivc.html

Resim 5: Civp (t.y.). Concours Etienne Vatelot Lutherie et Archeterie. Erişim tarihi: 05.09.2022, https://civp.com/lutherie/alutherie.html

Resim 6: Anlailiuteria (t.y.). 13. International Luthery Competition anlai di Pisogne. Erişim tarihi: 05.09.2022, https://www.anlailiuteria.it/173885674

Resim 7: Chinaculture (2016). 3rd China International Violin Making and Bow Making Competition, 2016. Erişim tarihi: 05.09.2022,https://en.chinaculture.org/2016-05/13/content_784011.htm

Resim 8: Soulandshape (t.y.). The 3rd International Violinmakers Competition Moscow. Erişim tarihi: 05.09.2022,https://www.violin.soulandshape.ru/about?lang=en

Resim 9: VSA (t.y.). 24th International Violin Making Competition Registration Form. Erişim tarihi: 13.09.2022,https://www.vsaweb.org/competition-registration

Resim 10: Guthman (t.y.). Georgia Tech, Guthman Musical Instrument Competition. Erişim tarihi: 13.09.2022,https://guthman.gatech.edu/

Resim 11: A Design (t.y.). A Design Award & Competition. Erişim tarihi: 13.09.2022,

Resim 12: ISM (t.y.). Incorporated Society of Musicians, The One-Handed Musical Instruments Trust, Erişim Tarihi: 19.09.2022,https://www.ism.org/features/the-ohmi-trust-the-one-handed-musical-instrument-trust

Resim 13: Violinbridges (t.y.). The International Violin Bridges Competition, Erişim Tarihi: 20.09.2022,https://violinbridges.co.uk/

Resim 14: Talentsetvioloncelles (t.y.). International Violin Making Competition, Erişim tarihi: 06. 10. 2022,https://talentsetvioloncelles.com/index.php/concours-de-lutherie/#top